

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง สภาพการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผลการวิจัยและข้อเสนอแนะดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. ศึกษาสภาพทางสังคมของนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ

ผู้บริหารทุกคนของโรงเรียนที่มีนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 28 คน

ครูผู้สอนนักเรียนตาบอด ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 46 คน

นักเรียนตาบอดชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 40 คน

นักเรียนปกติในชั้นเรียนร่วม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 160 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษา และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพทางสังคมของนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษาจาก หนังสือ วารสาร เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการสังเกตและสัมภาษณ์ครูผู้สอน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ และปลายเปิด ตามเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร และครูผู้สอน รวม 74 คน

และแบบสัมภาษณ์มีลักษณะเป็น แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ตามเกี่ยวกับสภาพทางสังคม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ครูผู้สอนนักเรียนตาบอด และนักเรียนปกติในชั้นเรียนร่วม รวม 246 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยใช้เวลาในการแจกและเก็บแบบสอบถาม 4 สัปดาห์ เก็บแบบสอบถามได้คืน 74 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ เพื่อหาค่าทางสถิติดังนี้คือ

4.1 แบบสอบถามฉบับที่ 1 และ 2 นำมาหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง ส่วนที่เป็นข้อเสนอแนะ นำมาจัดเป็นหมวดหมู่ และนำเสนอในรูปของความเรียง

4.2 แบบสัมภาษณ์ฉบับที่ 3, 4 และ 5 นำมาหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

1.1 ผู้บริหาร

1.2 ครูผู้สอน

1.3 นักเรียนตาบอด

1.1 สถานภาพของผู้บริหาร

ผู้บริหารมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 28 คน เป็นผู้อำนวยการ 6 คน อาจารย์ใหญ่ 6 คน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ 13 คน ครูใหญ่ 2 คน และหัวหน้าโครงการเรียนร่วม 1 คน เป็นชาย 23 คน หญิง 5 คน มีอายุระหว่าง 50-60 ปีมากที่สุด ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น หลักสูตรและการสอนการบริหารการศึกษา ฯลฯ และมีประสบการณ์ทางการบริหารในช่วงที่มีนักเรียนตาบอดเรียนร่วมเป็นเวลา 1-2 ปี รองลงมาคือ มากกว่า 7 ปี และผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่เคยผ่านการอบรมทางการศึกษาพิเศษสำหรับนักเรียนตาบอด

1.2 สถานภาพของครูผู้สอน

ครูผู้สอนทั้งหมด 46 คน เป็นหญิง 38 คน ชาย 8 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง

26-30 ปี และมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่า ในสาขาวิชาประถมศึกษา ไม่ได้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือเอก โดยเฉพาะ และไม่เคยผ่านการอบรมทางการศึกษาพิเศษสำหรับนักเรียนตาบอดมาก่อน ครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นครูประจำชั้นปกติ และปฏิบัติงานสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสบการณ์ทางการสอนนักเรียนตาบอดเป็นเวลา 1-4 ปี มีคาบเวลาในการสอนนักเรียนตาบอด เป็นจำนวน 15 คาบขึ้นไป และเหตุผลที่ได้รับมอบหมายให้สอนนักเรียนตาบอด คือ ตรงกับชั้นเรียนที่สอน

1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนตาบอด

นักเรียนตาบอดเรียนร่วม มีอายุเฉลี่ย 13-15 ปี เป็นชาย 33 คน หญิง 7 คน ประเภทของความพิการคือ ตาบอดสนิท และมองเห็นเล็กน้อย และมีความพิการด้านความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพบางอย่างร่วมด้วย นักเรียนตาบอดผ่านการเตรียมความพร้อมแล้วทุกคนก่อนเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา

2. สภาพการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครูผู้สอน

2.1 ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

ผู้บริหารมีความเห็นเกี่ยวกับด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมว่า โรงเรียนต่าง ๆ มีห้องเสริมวิชาการหรือชั้นเรียนพิเศษ และห้องดนตรี โดยใช้ประโยชน์ในการสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนตาบอดเป็นบางวิชา นอกจากนี้ยังมีการจัดเตรียมอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม และมีการแนะนำอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้แก่ นักเรียนตาบอดอีกด้วย แต่ก็ประสบปัญหาในการจัดดำเนินการเกี่ยวกับการขาดความรู้ ความเข้าใจในเทคนิควิธีการที่จะจัดแปลงอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับนักเรียนตาบอด

ผู้บริหารได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสอนเด็กพิการ ควรจัดให้มีการอบรม สัมมนา เพื่อให้ความรู้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดเตรียมด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมสำหรับนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ นอกจากนี้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งนักเรียนตาบอดเข้าเรียนร่วม ควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อการจัดสร้างและต่อเติมอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมด้วย

ครูผู้สอนเห็นว่าด้านสภาพของห้องเรียนมีความเหมาะสมดีแล้ว

ครูผู้สอนได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ควรคำนึงถึง ความปลอดภัย ควรอยู่ชั้นล่างสุดของอาคาร และควรห่างจากเสียงรบกวน มีแสงสว่างเพียงพอ รวมทั้งอยู่ใกล้กับห้องที่จำเป็นต้องใช้บ่อย ๆ เช่น ห้องน้ำ ห้องสอนเสริมวิชาการ นอกจากนี้ภายในห้องควรมีบริเวณกว้างมากพอที่จะจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้ แต่ความคิดเห็นในอีกทัศนะหนึ่ง คือ ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ควรจัดให้เหมือนนักเรียนปกติให้มากที่สุด เพื่อนักเรียนตาบอดจะได้ใกล้ชิดกับอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของคนปกติได้ดี หรือถ้ามีการคัดแปลงแก้ไขก็ขอให้คงรูปเดิมให้มากที่สุด เพื่อนักเรียนจะได้เรียนรู้และสามารถปรับตัวให้เข้าสภาพแวดล้อมได้ดี

2.2 ด้านบุคลากร

ผู้บริหารมีความเห็นว่า ตามโรงเรียนต่าง ๆ มีครูสนับสนุนการสอนประเภท ศึกษาศาสตร์พิเศษ เพื่อแก้ไขหรือซ่อมเสริม ในด้านการพิจารณาครูเข้าสอนนักเรียนตาบอด ควรพิจารณาจากคุณวุฒิและประสบการณ์ในการสอนของครูผู้สอนนักเรียนตาบอด สามารถเตรียมการสอนและสอนได้ตามหลักสูตร ในด้านความพอเพียงของบุคลากร ปรากฏว่า ไม่พอเพียง และต้องการบุคลากรประเภทศึกษาศาสตร์พิเศษเพื่อการแก้ไขหรือซ่อมเสริมเพิ่มเติม นอกจากนี้ต้องมีคุณธรรม ขยันและอดทน ด้วย สำหรับปัญหาในการบริหารงานบุคลากร ก็คือ ขาดครูผู้สอนที่มีทักษะและความสามารถในการสอนนักเรียนตาบอด

ผู้บริหารได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจถึงวิธีการสอนนักเรียนตาบอด รวมทั้งไม่ทราบถึงวิธีการสนับสนุนและการช่วยเหลือนักเรียนตาบอดที่เหมาะสม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการอบรม สัมมนา บุคลากร เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการสอนนักเรียนตาบอด

ครูผู้สอนมีความเห็นว่า ปัญหาในการปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรอื่น ๆ คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบต่อนักเรียนปกติมากเกินไป และบุคลากรที่เกี่ยวข้องขาดความรู้และทักษะในการสอนนักเรียนตาบอด ซึ่งมีสาเหตุมาจาก บุคลากรที่เกี่ยวข้องไม่ค่อยมีโอกาสเข้ารับการอบรม

ครูผู้สอนได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ด้านบุคลากรควรจัดให้มีครูการศึกษาพิเศษเพิ่มขึ้นเพื่อจะได้ช่วยเหลือนักเรียนตาบอดได้อย่างเต็มที่และทั่วถึง เพราะครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชา มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับนักเรียนปกติมาก

ด้านบุคลากร จะเห็นได้ว่า ปัญหาด้านบุคลากรของผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นตรงกันว่า บุคลากรที่เกี่ยวข้องขาดทักษะและความสามารถในการสอนนักเรียนตามอค

2.3 ด้านการบริหารงานวิชาการ

ผู้บริหารเห็นว่าได้มีการสนับสนุนงานด้านวิชาการ โดยการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจแก่บุคลากรภายในโรงเรียน แต่ก็ประสบปัญหา การขาดแหล่งวิทยากร และขาดแหล่งวิชาการที่จะให้ความรู้แก่ครูผู้สอน และในด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนได้จัดให้มีชั้นภาคเรียนละครึ่ง นอกจากนี้ยังได้รับความช่วยเหลือทางวิชาการและได้รับงบประมาณที่สนับสนุนด้านการเรียนการสอนจากมูลนิธิธรรมิกชน เพื่อคนตาบอดในประเทศไทย

ผู้บริหารได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรมีคู่มือสำหรับฝ่ายวิชาการ เพื่อจะได้ทราบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรหรือปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับนักเรียนตาบอด และหน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการติดตามและนิเทศการศึกษา ตามโรงเรียนต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพราะทางฝ่ายบริหารของโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน

ครูผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับด้านการบริหารงานวิชาการว่า ได้รับการส่งเสริมด้านขวัญและกำลังใจจากผู้บริหาร ด้านการชมเชย และ/หรือ ให้รางวัลเป็นการส่วนตัว และผู้บริหารให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอน แต่ทางด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไม่เคยจัดเลย สำหรับปัญหาด้านงานวิชาการของครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนเองไม่มีความรู้ด้านการศึกษาพิเศษมาก่อน จึงมีปัญหาในการสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียนตาบอด

ครูผู้สอนได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับด้านการบริหารงานวิชาการว่า ฝ่ายบริหารควรให้การสนับสนุนและร่วมมือในการวางแผนอย่างจริงจัง และหาแนวทางที่จะจัดให้ครูผู้สอนได้รับการอบรม สัมมนา เกี่ยวกับการเรียนการสอนนักเรียนตาบอดเพิ่มขึ้น

ด้านการบริหารงานวิชาการ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความเห็นไม่ตรงกัน คือ ผู้บริหารเห็นว่า ได้จัดให้มีการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ภาคเรียนละครึ่ง แต่ครูผู้สอนเห็นว่าฝ่ายบริหารไม่เคยจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเลย

2.4 ด้านหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ผู้บริหารเห็นว่าหลักสูตรที่ใช้ในการสอนนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ ส่วนใหญ่ใช้หลักสูตรปกติ เหมือนกับนักเรียนคนอื่น ๆ และได้จัดให้นักเรียนตาบอดมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรประเภท ตอบปัญหาทางวิชาการ มากที่สุด

ผู้บริหารได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ด้านหลักสูตรควรใช้หลักสูตรเดียวกันกับนักเรียนปกติ เพราะถ้ามีการแยกหลักสูตรจะเป็นการยุ่งยากต่อครูผู้สอน และยากต่อการวัดผลและประเมินผล ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนตาบอดได้เข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ๆ แต่ภาพโดยส่วนรวมแล้วทางโรงเรียนจัดให้ แต่ไม่สม่ำเสมอ

ครูผู้สอนมีความเห็นว่า ด้านเนื้อหาของหลักสูตรยังไม่เหมาะสม เพราะเนื้อหายากเกินความสามารถของนักเรียนตาบอด แต่ในด้านความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาต่าง ๆ กับคาบเวลาที่กำหนดมีความเหมาะสมดีแล้ว สำหรับเกณฑ์การแบ่งเนื้อหา ก็ใช้เกณฑ์เดียวกันกับนักเรียนปกติ นอกจากนี้ครูผู้สอนยังได้สนับสนุนให้นักเรียนตาบอดเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรอีกด้วย โดยครูผู้สอนเห็นว่านักเรียนตาบอดให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรประเภทตอบปัญหาทางวิชาการ และกิจกรรมนันทนาการหรือดนตรี มากที่สุด ส่วนคุณธรรมที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็กนักเรียนตาบอด คือ ความเชื่อมั่นในตนเอง สำหรับปัญหาด้านหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตรของครูผู้สอน คือ การขาดความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตรที่จะใช้สำหรับนักเรียนตาบอด

ครูผู้สอนได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ด้านเนื้อหาของหลักสูตรควรปรับให้เหมาะสมกับนักเรียนตาบอด และควรมีการสัมมนาหลักสูตรของนักเรียนปกติและนักเรียนตาบอดร่วมกันตั้งแต่ก่อนเปิดภาคเรียน เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนที่จะจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ครูผู้สอนยังประสบกับปัญหาด้านการสอนไม่ทันในบางวิชา เพราะเนื้อหาและกิจกรรมมีมาก และนักเรียนตาบอดทำงานได้ช้ากว่านักเรียนปกติ เนื่องจากต้องใช้เวลาในการอธิบายมาก และในด้านการเสริมหลักสูตรควรจัดให้มีการอบรมบุคลากรเกี่ยวกับเทคนิคการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักเรียนตาบอด เพื่อช่วยเหลือให้นักเรียนตาบอดได้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้อย่างเต็มที่

ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร จะเห็นได้ว่า นักเรียนตาบอดได้รับการสนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรในประเภทที่ตรงกับความสนใจของเขา คือ การตอบปัญหาทางวิชาการ

2.5 ด้านการเรียนการสอน

ผู้บริหารมีความเห็นว่า ลักษณะการจัดการเรียนการสอน จัดในรูปแบบของชั้นปกติเรียนร่วม และบางเวลาได้รับความช่วยเหลือจากครูพิเศษ และในด้านการยอมรับและให้เปิดชั้นเรียนร่วมขึ้นภายในโรงเรียน เป็นเพราะเห็นว่าเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของทางโรงเรียน เนื่องจากภูมิลำเนาของนักเรียนอยู่ใกล้บริเวณโรงเรียน นอกจากนี้ผู้บริหารส่วนใหญ่ยังให้การสนับสนุนแนวคิดในการจัดนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนปกติอีกด้วย

ผู้บริหารได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ด้านการเรียนการสอน ควรจัดกิจกรรมของนักเรียนปกติ และนักเรียนตาบอดให้สอดคล้องกัน เพื่อให้สามารถปฏิบัติร่วมกันได้ และครูผู้สอนชั้นเรียนที่มีนักเรียนตาบอดเรียนร่วม ควรจะมีความรู้ด้านอักษรเบรลล์บ้าง เพื่อสะดวกในการติดตามผลการเรียนของนักเรียนตาบอด และนักเรียนตาบอดที่จะเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ ขอให้เตรียมความพร้อมให้คิก่อน จึงส่งเข้าเรียนร่วมเพื่อขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ผู้บริหารยังเห็นว่า ควรจัดให้มีการเรียนร่วมต่อไป เพราะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยกว่าระบบโรงเรียนพิเศษ แต่ก็ควรจัดสัมมนาผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้รับรู้ รับทราบแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ ที่ถูกต้องด้วย

ครูผู้สอนเห็นว่าด้านวิธีการสอน ใช้การสอนพร้อมกันทั้งห้อง และเมื่อเรียนจบแล้ว ครูจะทบทวนให้นักเรียนตาบอดเป็นพิเศษ สำหรับลักษณะการเรียนการสอน มีลักษณะเปิดโอกาสให้เด็กได้ซักถามและแสดงความคิดเห็น และในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดโดยใช้กิจกรรมหลาย ๆ วิธีประกอบกัน แต่ก็ให้นักเรียนตาบอดมีส่วนร่วมเป็นบางครั้งเท่านั้น ด้านชั่วโมงสอนของครูผู้สอนนักเรียนตาบอด ครูผู้สอนเห็นว่า ปานกลางและสามารถปฏิบัติได้ และในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตาบอดอยู่ในเกณฑ์ ดี (หรือ 2.00-2.99) สำหรับวิชาที่เป็นปัญหามากที่สุด ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคือ วิชาพลศึกษาและวิชาศิลปะศึกษา เพราะนักเรียนตาบอด เข้าร่วมกิจกรรมได้บางกิจกรรมเท่านั้น และปัญหาด้านการเรียนการสอนของครูผู้สอน ก็คือ ขาดความรู้และเทคนิคในการสอนนักเรียนตาบอด และในด้านทัศนคติของครูผู้สอน พบว่าส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนร่วม

ครูผู้สอนได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ครูผู้สอนชั้นปกติ ควรจะมีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการสอนนักเรียนตาบอดบ้าง เพื่อสามารถช่วยเหลือและสนับสนุนด้านการเรียนของนักเรียนตาบอดได้คืบขึ้น และในด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนภายในห้องเรียน ไม่ควรมีการยกเว้นสำหรับนักเรียนตาบอด นอกจากนี้การเรียนการสอนในรูปแบบการเรียนร่วม

ทำให้ผู้บริหารและครูผู้สอนเกิดความหนักใจ เพราะเกรงว่า นักเรียนตาบอดจะไม่ได้รับความรู้เท่าที่ควร เนื่องจากการจัดกิจกรรมส่วนใหญ่จะจัดโดยเน้นเฉพาะนักเรียนปกติ รวมทั้งครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่รู้วิธีการสอน หรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะดัดแปลงและนำไปใช้ได้ในการสอน ทั้งนักเรียนปกติและนักเรียนตาบอดในชั้นเรียนเดียวกัน สำหรับการนำนักเรียนตาบอดเข้าเรียนร่วม ควรมีการเตรียมความพร้อมของนักเรียนให้พร้อมมากที่สุด และในด้านทัศนคติของครูผู้สอนต่อการจัดการเรียนร่วม สรุปได้ว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนร่วม เพราะเห็นว่าเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนตาบอดได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น และสามารถเรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับสังคมของคนปกติได้

ด้านการเรียนการสอน จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความเห็นตรงกันว่า ในการนำนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ ควรเตรียมความพร้อมของนักเรียนให้พร้อมมากที่สุด เพื่อเป็นการลดปัญหาด้านการเรียนการสอนของนักเรียนตาบอดขณะเรียนร่วมกับนักเรียนปกติให้น้อยลง

2.6 ด้านสื่อการเรียนการสอน

ผู้บริหารมีความเห็นว่า ด้านงบประมาณที่จะสนับสนุนด้านสื่อการเรียนการสอน ได้จากโรงเรียนเป็นบางส่วน และบางส่วนได้จากมูลนิธิ และสื่อการเรียนการสอนที่มีบริการภายในโรงเรียนมากที่สุด ก็คือ หนังสือประกอบการเรียนที่เป็นอักษรเบรลล์ แต่ก็ยังไม่เพียงพอสำหรับปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอน คือ สื่อการเรียนการสอน ที่ได้รับไม่เพียงพอ และไม่ตรงกับความต้องการ

ผู้บริหารได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ด้านสื่อการเรียนการสอน ควรมีการจัดสื่อการสอนให้ครบและตรงตามเนื้อหาของหลักสูตร และควรจัดงบประมาณเกี่ยวกับการจัดทำสื่อการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนตาบอด นอกจากนี้หน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานของเอกชนควรร่วมกันผลิตตัวอย่างสื่อการสอนไว้ให้ทางโรงเรียนได้ใช้เป็นแนวทางในการผลิต

ครูผู้สอนมีความเห็นว่า ด้านสื่อการเรียนการสอนที่มีบริการภายในโรงเรียนมากที่สุด ก็คือ หนังสือประกอบการเรียนที่เป็นอักษรเบรลล์ แต่ก็ยังไม่เพียงพอ สำหรับปัญหาในการสร้างและใช้สื่อการสอนของครูผู้สอน คือ ไม่มีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสร้าง และวิธีใช้สื่อการสอน

ครูผู้สอนได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ด้านสื่อการเรียนการสอนควรจัดให้เพียงพอแก่ความต้องการ และควรผลิตสื่อการเรียนการสอนประเภทตำราเรียนให้ตรงกับนักเรียนปกติ นอกจากนี้ควรได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลืออย่างจริงจังจากผู้บริหารในด้านการผลิตสื่อการสอนด้วย ส่วนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดหาสื่อการสอน เพื่อบริการตามโรงเรียนต่าง ๆ ให้อย่างเพียงพอ และควรแนะนำเกี่ยวกับเทคนิคการใช้สื่อการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนตาบอด ให้แก่ครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชาด้วย เพื่อจะได้สามารถสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนของนักเรียนตาบอดให้ดียิ่งขึ้น

โดยสรุปแล้ว ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นตรงกันเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนที่มีบริการภายในโรงเรียน คือ หนังสือประกอบการเรียนที่เป็นอักษรเบรลล์ แต่ก็ยังไม่เพียงพอแก่ความต้องการ

2.7 ด้านการวัดผลและประเมินผล

ผู้บริหารมีความเห็นเกี่ยวกับด้านการประเมินผลว่า ได้จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนโดยมีผู้รับผิดชอบโครงการ เป็นผู้ประเมิน สำหรับเครื่องมือในการประเมินผลการปฏิบัติงานนั้นไม่มี แต่ได้ประเมินผลโดยการสังเกต การสอบถาม และตรวจสอบผลงานของนักเรียน และในด้านผลของการประเมินผลการจัดนักเรียนตาบอดเรียนร่วมผู้บริหารเห็นว่า ประสบความสำเร็จ เพราะการปฏิบัติงานของครูมีอุปสรรคน้อย และจากการสังเกตเห็นว่า นักเรียนตาบอดมีความสุขเมื่ออยู่ในโรงเรียน นอกจากนี้การเรียนร่วมยังได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายมากขึ้น

ผู้บริหารได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ข้อทดสอบสำหรับนักเรียนตาบอดเป็นแบบที่ใช้สำหรับนักเรียนปกติ ซึ่งเป็นปัญหาในการทดสอบมาก จึงควรมีแบบทดสอบที่เป็นอักษรเบรลล์สำหรับนักเรียนตาบอดโดยเฉพาะ

ครูผู้สอนมีความเห็นว่า เกณฑ์ในการวัดผลสำหรับนักเรียนตาบอด ใช้เกณฑ์เดียวกับนักเรียนปกติ และใช้การวัดผล โดยวิธีการทดสอบข้อเขียน นอกจากนี้ภายหลังจากการประเมินผลการเรียนแล้ว พบว่า ครูจัดสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนตาบอดเป็นบางครั้งเท่านั้น ในด้านปัญหาการวัดผลของครูผู้สอนก็คือ การได้รับความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับไม่เต็มที่ สำหรับผลของการประเมินผลทางด้านพฤติกรรมและสังคม อยู่ในเกณฑ์ดี และในด้านผลของการดำเนินงานโครงการ ครูผู้สอนเห็นว่า ประสบความสำเร็จเพราะ นักเรียนตาบอดสามารถเรียนร่วมกับนักเรียนปกติได้อย่างมีปัญหาน้อยมาก และสามารถใช้ชีวิตประจำวันร่วมกับ

นักเรียนปกติได้ดี

ครูผู้สอนได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ด้านการวัดผลและประเมินผลว่าข้อสอบส่วนใหญ่เหมาะที่จะทดสอบนักเรียนปกติมากกว่า และควรมีเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลที่ได้มาตรฐานสำหรับนักเรียนตาบอดโดยเฉพาะ นอกจากนี้ควรรีดย่นเรื่องเวลาในการทดสอบบ้าง

โดยสรุปแล้ว ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นตรงกันในด้านการวัดผลและประเมินผลว่า การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนปกติประสบผลสำเร็จ และได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายมากขึ้น เนื่องจากนักเรียนตาบอดเรียนร่วมกับนักเรียนปกติได้ดี และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมของคนปกติได้ดีอีกด้วย

3. สภาพทางสังคมของนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน นักเรียนตาบอด และนักเรียนปกติในชั้นเรียนร่วม

3.1 ด้านความสัมพันธ์กับครูผู้สอน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน และนักเรียนตาบอด

ครูผู้สอนมีความเห็นว่าได้ปฏิบัติต่อนักเรียนตาบอดในชั้นเรียน ตามสภาพความพิการของนักเรียนตาบอด ทั้งยังให้มีโอกาสมาปรึกษาหารือเรื่องราวต่าง ๆ เมื่อมีปัญหาและนักเรียนตาบอดต้องการให้ครูผู้สอนเอาใจใส่เป็นพิเศษ ซึ่งมีลักษณะการแสดงออกถึงความต้องการโดยการงอนและน้อยใจ นอกจากนี้ครูผู้สอนยังเห็นว่านักเรียนตาบอดได้มาพบเพื่อปรึกษาหารือเรื่องราวต่าง ๆ โดยปรึกษาในเรื่องการเรียนมากที่สุด และรองลงมาคือในด้านส่วนตัว และครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความเข้าใจว่านักเรียนแตกต่างจากเด็กปกติในบางด้าน เช่น อารมณ์ สังคม

นักเรียนตาบอดมีความเห็นว่า เขาต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษจากครูผู้สอน โดยเฉพาะในเรื่องการเรียน แต่ก็อยากให้นักเรียนปฏิบัติต่อเขาเหมือนกับนักเรียนปกติคนอื่น ๆ และนักเรียนตาบอดเคยปรึกษาหารือเรื่องราวต่าง ๆ กับครูผู้สอน โดยปรึกษาในเรื่องการเรียน สำหรับความรู้สึกที่มีต่อครูผู้สอน นักเรียนตาบอดมีความรู้สึกรัก และเคารพเชื่อฟังครูผู้สอน

ด้านความสัมพันธ์กับครูผู้สอน จะเห็นได้ว่า ครูผู้สอนและนักเรียนตาบอดมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และมีความเห็นตรงกันว่า นักเรียนตาบอดและครูผู้สอนได้มีการปรึกษาหารือกัน ในเรื่องการเรียนมากที่สุด

3.2 ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน นักเรียนตาบอด และนักเรียนปกติในชั้นเรียนร่วม

ครูผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ระหว่างนักเรียนตาบอดและนักเรียนปกติ มีลักษณะเป็นกันเอง และสนิทสนมกัน นักเรียนตาบอดชอบเล่นกับเพื่อนปกติและเพื่อนตาบอดซึ่งมีลักษณะการเล่นเป็นกลุ่มเล็ก ๆ 2-5 คน และขณะเล่นกับเพื่อนมีลักษณะสนุกสนาน ร่าเริง และไม่เคยถูกเพื่อนล้อเลียน นอกจากนี้นักเรียนปกติยังยอมรับความสามารถของนักเรียนตาบอดด้วย โดยยอมรับในเรื่องการเรียน และนักเรียนปกติให้ความช่วยเหลือด้านการเรียนแก่นักเรียนตาบอด โดยเต็มใจที่จะช่วยเหลือเอง

นักเรียนตาบอดมีความเห็นว่า ความรู้สึกของเขาที่มีต่อเพื่อนปกติ คือ มีความรู้สึก หวังดี ต่อเพื่อนปกติ และเมื่ออยู่นอกเวลาเรียน นักเรียนตาบอดชอบอยู่กับเพื่อนปกติมากกว่าเพื่อนตาบอดด้วยกัน นอกจากนี้เพื่อนสนิทของนักเรียนตาบอดก็เป็นเพื่อนปกติเช่นกัน และนักเรียนตาบอดอยากให้เพื่อนปฏิบัติต่อเขาเหมือนกับเพื่อนปกติคนอื่น ๆ

นักเรียนปกติในชั้นเรียนร่วมมีความเห็นเกี่ยวกับความรู้สึกของเขาที่มีต่อนักเรียนตาบอดว่า เขามีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจนักเรียนตาบอด และอยากช่วยเหลือนักเรียนตาบอดด้วย ซึ่งส่วนใหญ่ก็เคยช่วยเหลือด้านการเคลื่อนไหวและด้านการเรียน และความรู้สึกของนักเรียนปกติต่อการที่มีนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในชั้น คือ มีความพอใจ เพราะอยากเห็นนักเรียนตาบอดมีโอกาสทางการศึกษามากขึ้น

3.3 สภาพทางสังคมอื่น ๆ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและนักเรียนตาบอด ครูผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับความมั่นใจในการสอนว่า มีความมั่นใจเท่ากันทั้งในการสอนนักเรียนตาบอดและนักเรียนปกติ และเห็นว่า นักเรียนตาบอดสามารถแสดงความคิดเห็นในการทำงานกลุ่ม รวมทั้งสามารถควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัยได้

นักเรียนตาบอดมีความเห็นว่าชอบการศึกษาภายในโรงเรียน และชอบการเรียนร่วมกับเพื่อนปกติและในด้านความรู้สึกของนักเรียนตาบอดเมื่อเข้าเรียนร่วมพบว่า นักเรียนตาบอดมีความรู้สึกตื่นเต้นและคึกใจ และมีความเห็นในด้านการสอนของครูว่า ต้องการให้ครูสอนโดย อธิบายทเรียนมาก ๆ เพื่อที่เขาจะได้เข้าใจ

อภิปรายผล

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

1.1 สถานภาพของผู้บริหาร

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่ไม่ใช่วุฒิทางการศึกษาพิเศษ และส่วนใหญ่ไม่เคยผ่านการอบรมทางการศึกษาพิเศษสำหรับนักเรียนตาบอดมาก่อน อรอนงค์ สุวรรณกุล (2524:130) กล่าวไว้ว่า การบริหารโรงเรียนที่มีเด็กพิการนั้น ผู้บริหารควรจะต้องเป็นผู้ที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษโดยตรง หรือควรจะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารมาเป็นเวลาพอสมควร รวมทั้งควรมีประสบการณ์ด้านการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการสอนเด็กพิการมากพอ จากปัญหาดังกล่าวอาจมีผลต่อการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนตาบอดได้ เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้การเรียนร่วมของเด็กพิการประสบความสำเร็จ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2528:87) ดังนั้น แนวทางในการแก้ไขคือ ควรเปิดโอกาสให้ผู้บริหารได้เข้ารับการอบรม สัมมนา หรือประชุมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับการเรียนการสอนนักเรียนตาบอดให้มากยิ่งขึ้น อันจะเป็นผลดีต่อการบริหารงาน การปรับปรุงการเรียนการสอนนักเรียนตาบอดและเป็นแนวทางในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

1.2 สถานภาพของครูผู้สอน

ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาวิชาเอกการศึกษาพิเศษโดยตรง และไม่เคยผ่านการอบรมทางการศึกษาพิเศษสำหรับนักเรียนตาบอดมาก่อน และมีประสบการณ์ในการสอนนักเรียนตาบอดเป็นเวลา 1-4 ปี สำหรับเหตุผลที่ได้รับมอบหมายให้สอนนักเรียนตาบอด คือ ตรงกับชั้นเรียนที่สอน วิจิตร ระวิวงศ์ (วารสารการศึกษาแห่งชาติ 2523-2524:50) กล่าวว่า ครูที่สอนเด็กพิการจำเป็นต้องได้รับการศึกษาอบรม และมีประสบการณ์ในการสอนเด็กพิการพอสมควร ซึ่งจะมีผลทำให้การเรียนการสอนของนักเรียนตาบอดมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ดังนั้นจึงควรส่งเสริมครูผู้สอนให้มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติมด้วยการอบรม สัมมนา และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งจะเป็นการทำให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดทัศนคติที่ดี ความร่วมมือและความเข้าใจที่ถูกต้อง ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้การเรียนร่วมของเด็กพิการประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนตาบอด

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุเฉลี่ย 13-15 ปี และส่วนใหญ่เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่ง Lowenfeld (1963: 48) พบว่า โดยเฉลี่ยนักเรียนตาบอดมีอายุสูงกว่านักเรียนปกติในชั้นเดียวกันประมาณ 2 ปี ว่าจะเป็นอายุตามปฏิทิน หรืออายุสมอง การที่มีอายุสูงเนื่องมาจากการเข้าโรงเรียนช้า การขาดโรงเรียนเพราะต้องได้รับการบำบัดทางตา การรับอักษรเบรลล์ช้า หรืออาจเป็นเพราะความไม่เข้าใจของผู้ปกครองที่เห็นว่านักเรียนตาบอดไม่สามารถที่จะรับการศึกษาได้ ทำให้ส่งเด็กเข้าเรียนช้าเกินไป สำหรับด้านประเภทของความพิการของนักเรียนที่พบคือ ตาบอดสนิท และมองเห็นเลือนลาง และความพิการซ้ำซ้อนของนักเรียนตาบอด พบว่าส่วนใหญ่จะมีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพบางอย่างร่วมด้วย ซึ่งไม่ต่ำกว่า 20% ของเด็กวัยเรียนที่ตาบอด มีความพิการซ้ำซ้อนอื่น ๆ ร่วมด้วย อย่างน้อย 1 ประการ (กองการศึกษาพิเศษ 2525:10) ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวอาจเป็นปัญหาหรืออุปสรรคในด้านการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนตาบอดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำได้ไม่เต็มที่ นอกจากนี้ยังมีผลถึงการปรับตัวให้เข้ากับสังคมด้วย เพราะผู้ที่มองเห็นได้อย่างเลือนลางจะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ไม่ดีเท่าคนตาบอดสนิท (ซูซีฟ อ่อนโคกสูง 2527:118) ดังนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายในการช่วยให้นักเรียนตาบอดสามารถเรียนรู้ ปรับตัวในด้านสังคม อารมณ์ ให้อยู่ร่วมกับเด็กปกติได้อย่างมีความสุข

2. สภาพการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา

2.1 ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนต่าง ๆ ได้มีการจัดเตรียมด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้แก่แก่นักเรียนตาบอด มีการแนะนำด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน แฉล้ม เข้มเอี่ยม (2527:7) กล่าวว่า ความเข้าใจในสภาพแวดล้อมมีความจำเป็นมากสำหรับคนตาบอด เพราะคนตาบอดจะใช้ประสาทสัมผัสที่เหลืออยู่เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว เพื่อชี้แนะบอกให้ทราบอยู่ตลอดเวลาว่าในขณะที่เขาอยู่ที่ไหน กำลังจะไปทิศทางไหน และแห่งใด ดังนั้นโรงเรียนที่รับนักเรียนตาบอดเข้าเรียนร่วมจำเป็นจะต้องจัดสิ่งแวดล้อม และครุภัณฑ์ให้เหมาะสมคงที่ ให้เด็กสามารถเดินไปมา ค้นหาสิ่งของหรือสถานที่ที่ต้องการด้วยตนเองได้ และควรจัดให้มีการแนะนำด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้แก่แก่นักเรียน

คาบออกก่อนเข้าเรียนร่วม และเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงจะต้องบอกให้นักเรียนทราบ และให้เขาสำรวจและซักถามสภาพแวดล้อมใหม่ด้วยตนเองด้วย (กรมสามัญศึกษา 2528:16) ในด้านสภาพห้องเรียนที่เหมาะสม ควรเป็นห้องเรียนที่ห่างจากบริเวณที่มีเสียงดังอีกที เพราะนักเรียนคาบออกต้องอาศัยทักษะในการฟังช่วยในการเรียนเป็นอย่างมาก และควรเป็นห้องเรียนที่มีแสงสว่างเพียงพอ เพื่อจัดให้เหมาะสมกับสภาพความพิการของนักเรียน ซึ่งจะเป็นการสนับสนุนการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนคาบออกให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น แต่บุคลากรภายในโรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาในเรื่องการขาดความรู้ ความเข้าใจในเทคนิค วิธีการที่จะคัดแปลงอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับนักเรียนคาบออก ดังนั้นแนวทางในการแก้ไขคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการอบรม สัมมนา ในการสร้างแนวความเข้าใจที่ถูกต้องในด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอนนักเรียนคาบออก เพื่อส่งผลให้โรงเรียนต่าง ๆ ที่มีนักเรียนคาบออกเข้าเรียนร่วม สามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตามหลักการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนคาบออก ส่วนห้องบริการต่าง ๆ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีห้องเสริมวิชาการ หรือชั้นเรียนพิเศษ ซึ่งตรงตามเกณฑ์มาตรฐานที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2529:69) กำหนดไว้

2.2 ด้านบุคลากร

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีครูสนับสนุนการสอนประเภท ครูการศึกษาพิเศษเพื่อแก้ไขหรือซ่อมเสริม ซึ่งครูการศึกษาพิเศษ มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยเหลือเด็กคาบออกเรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยติดตามการปฏิบัติงานของเด็กคาบออก เพื่อหาทางแก้ไขและช่วยซ่อมเสริมให้เรียนทันเด็กปกติ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่เตรียมแบบเรียน แบบฝึกหัดตามที่ครูประจำชั้นกำหนดเพื่อสอนตามตารางสอน และแปลแบบฝึกหัดข้อเขียนของนักเรียนคาบออกเป็นภาษาธรรมดาให้ครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชาตรวจเพื่อรู้ความเข้าใจของนักเรียนและให้คะแนนได้เช่นเดียวกับนักเรียนปกติ (กรมสามัญศึกษา 2528:60) ในด้านบุคลากร ผู้บริหารเห็นว่า ยังไม่พอเพียง และต้องการครูการศึกษาพิเศษเพื่อการแก้ไขหรือซ่อมเสริมเพิ่มเติม แต่สถาบันที่ผลิตได้กลับมีน้อย และส่วนใหญ่สถาบันการศึกษามักจะผลิตครูผู้สอนเด็กที่บกพร่องทางการได้ยินเป็นส่วนใหญ่ (ศูนย์พัฒนาศึกษาอาเซียน 2529:36) ดังนั้นจึงก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนครูการศึกษาพิเศษสำหรับนักเรียนคาบออก และเนื่องจากในปัจจุบันรูปแบบการจัดการศึกษาในประเทศไทย มีแนวโน้มจะส่งเสริม โครงการเรียนร่วมในโรงเรียนปกติให้มากขึ้น (ข่าวการประถมศึกษา 2529:1) ดังนั้น ทางเลือกที่ดีก็คือ ให้อุคลากรประจำการที่มีอยู่แล้วให้ได้รับความรู้ในการสอนเด็กพิการ และมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและจิตวิทยาของเด็กพิการประเภทต่าง ๆ ไว้เป็นพื้นฐาน

พร้อมทั้งให้เกิดความเข้าใจและมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อเด็กพิการ และการศึกษาพิเศษ ซึ่งเมื่อปฏิบัติงานในโรงเรียนก็สามารถที่จะช่วยเหลือเด็กพิการได้ เพราะหากดำเนินการเช่นนี้ได้ จะทำให้เด็กพิการในชนบทมีโอกาสด้านการศึกษามากขึ้นอีกด้วย นอกจากนี้คุณสมบัติของครูผู้สอน นักเรียนตาบอดที่ผู้บริหารเห็นว่า มีความสำคัญมาก คือ ต้องมีคุณธรรม ชยันและอดทน ซึ่ง พัทธมาศ (2522:6) ได้ให้ข้อสังเกตว่า หากครูผู้สอนเด็กพิการได้เสียสละทุ่มเทกำลังกายและกำลังใจเพื่อเด็กพิการมากกว่าที่เป็นอยู่แล้ว ก็นับว่าเป็นโชคของเด็กอย่างมาก ซึ่งจะเป็นผลทำให้การเรียนการสอนนักเรียนตาบอดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สำหรับปัญหาของครูผู้สอนในการปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรอื่น ๆ คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบต่อนักเรียนปกติมากเกินไป รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องขาดความรู้และทักษะในการสอนนักเรียนตาบอดด้วย ซึ่งมีสาเหตุมาจาก บุคลากรที่เกี่ยวข้องไม่ค่อยมีโอกาสเข้ารับการอบรม ดังนั้นแนวทางในการแก้ปัญหา ก็คือ ควรส่งเสริมให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีโอกาสเข้ารับการอบรม สัมมนาทางการศึกษาพิเศษสำหรับนักเรียนตาบอด เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการสอนนักเรียนตาบอดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และยังเป็นการเสริมสร้างเจตคติที่ดีของบุคลากรที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการศึกษานักเรียนตาบอดเรียนร่วมด้วย

2.3 ด้านการบริหารงานวิชาการ

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารได้ให้การสนับสนุนงานด้านวิชาการโดยการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจแก่บุคลากรภายในโรงเรียน แต่ก็ประสบกับปัญหาการขาดแหล่งวิทยากร และแหล่งวิชาการที่จะให้ความรู้แก่ครูผู้สอน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการแก่โรงเรียนต่าง ๆ ให้มาก เพื่อช่วยให้นักพัฒนาบุคลากรภายในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และพบว่า หน่วยงานที่ได้ให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ และงบประมาณที่สนับสนุนงานด้านวิชาการเป็นอย่างมาก คือหน่วยงานของเอกชน ดังนั้นหน่วยงานของรัฐบาลควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมงานด้านวิชาการบ้าง เพื่อให้การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนตาบอดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่วนในด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นไม่ตรงกัน คือ ผู้บริหารเห็นว่า ได้จัดให้มีการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ภาคเรียนละครั้ง แต่ครูผู้สอนเห็นว่าไม่ได้จัดเลย แต่ผู้บริหารได้ให้การส่งเสริมด้านขวัญและกำลังใจแก่ครูผู้สอนด้วยการชมเชย หรือให้รางวัลเป็นการส่วนตัว และผู้บริหารได้ให้ความร่วมมือแก่ครูผู้สอนในการแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอน จะเห็นได้ว่า การนิเทศการ

ศึกษาภายในโรงเรียน สามารถจัดได้หลายรูปแบบ และบทบาทในการนิเทศของผู้บริหารอาจจะเห็นไม่เด่นชัด ทั้งนี้จะเห็นได้จากความเห็นเพิ่มเติมของผู้บริหารที่ว่า ฝ่ายบริหารโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการนิเทศการศึกษาสำหรับนักเรียนตาบอด จากความเห็นดังกล่าว มีผลทำให้บทบาทในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นไปในรูปของการส่งเสริมด้านขวัญและกำลังใจ หรือการให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอน ซึ่งทำให้ความเข้าใจของผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นไม่ตรงกันก็เป็นได้ ดังนั้นทางฝ่ายบริหารโรงเรียนและครูผู้สอนควรมีการประชุมปรึกษาหารือกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันบ้าง เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน นอกจากนี้ฝ่ายบริหารควรรับฟังความคิดเห็นของครูผู้สอนบ้าง ซึ่ง อรอนงค์ สุวรรณกุล (2524:131) ได้กล่าวว่าลักษณะของผู้บริหารการศึกษาพิเศษที่ดีคือ ใช้ระบบประชาธิปไตยในการกระจายอำนาจ รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และมีการปรึกษาหารือกัน จึงจะทำให้การปฏิบัติงานได้ผลลุล่วงไปด้วยดี ผู้บริหารจึงควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีเวลาแสดงความคิดเห็นเพิ่มขึ้น เพื่อที่จะได้ช่วยแก้ปัญหาในบางเรื่องได้ สำหรับปัญหาด้านงานวิชาการของครูผู้สอนพบว่า ครูผู้สอนเองไม่มีความรู้ด้านศึกษามาก่อน ซึ่งเป็นผลทำให้งานด้านวิชาการสำหรับนักเรียนตาบอดไม่พัฒนาเท่าที่ควร ข้อเสนอแนะก็คือผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้รับการอบรม สัมมนา ทางด้านการศึกษาพิเศษ เพื่อช่วยให้งานด้านวิชาการของครูผู้สอนสามารถพัฒนาไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ด้านหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรที่ใช้สอนนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ ส่วนใหญ่ใช้หลักสูตรปกติ พุทธศักราช 2521 และเกณฑ์ในการแบ่งเนื้อหา ใช้เกณฑ์เดียวกันกับนักเรียนปกติ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2528:15) ได้ให้แนวคิดที่ว่า ข้อจำกัดอันเกิดจากปัญหาทางสายตานั้นไม่จำเป็นต้องจัดหลักสูตรพิเศษให้ก็จริง แต่ควรจะต้องมีการปรับหลักสูตรในลักษณะเพิ่มหรือปรับปรุง เปลี่ยนแปลงบ้าง เพื่อชดเชยข้อจำกัดทางด้านสายตา เช่น เรื่องการปฐมนิเทศและการเคลื่อนไหว การรับรู้สิ่งกีดขวางโดยใช้โสตประสาท ฯลฯ สำหรับเนื้อหาของหลักสูตรมีความเหมาะสมกับเวลาที่กำหนดให้ แต่เนื้อหาบางตอนยากเกินความสามารถของนักเรียนตาบอด อาจเป็นเพราะหลักสูตรการสอนยังเน้นหนักด้านเนื้อหาวิชาการมากเกินไป และไม่ยืดหยุ่นเพียงพอสำหรับความพิการ และการใช้แบบเรียนร่วมกับเด็กปกติบางกรณีก็ไม่เหมาะสมกับสภาพความพิการของเด็ก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2528:80)

ดังนั้น หลักสูตรและการบรรจุเนื้อหาในบทเรียนควรจัดให้เหมาะสมกับความสามารถและความพิการของเด็กด้วย (ศรียา-ประภัสร์ นิยมธรรม 2520:91) และควรมีการเน้นการฝึกทักษะทางด้าน การช่วยเหลือตนเอง ด้านสังคมและด้านอาชีพ ทั้งนี้เพื่อเป็นการวางพื้นฐานทางด้านอาชีพด้วย โดยสรุปแล้ว หลักสูตรที่ใช้สำหรับนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ ควรใช้หลักสูตรปกติ แต่ต้องมีการดัดแปลง เพิ่มเติมและควรมีความยืดหยุ่นบ้าง เพื่อให้เหมาะสมสำหรับนักเรียนตาบอด ส่วนปัญหาด้านหลักสูตรที่พบ คือ ครูผู้สอนขาดความรู้ ความเข้าใจ และวิธีการนำหลักสูตรไปใช้กับนักเรียนตาบอด เพื่อให้เหมาะสมกับความสามารถที่จะเรียนได้ของเด็ก สำหรับกิจกรรมเสริมหลักสูตรผู้บริหารและครูผู้สอน ใต้ให้การสนับสนุนนักเรียนตาบอดให้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามความสนใจของเด็ก โดยนักเรียนตาบอดได้ให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม การตอบปัญหาทางวิชาการ และกิจกรรมนันทนาการ/ดนตรี มาก และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่า นักเรียนตาบอดจะมีปัญหาบางประการเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดและความเข้าใจในสิ่งเร้าต่าง ๆ แต่เขาก็มีความสามารถบางอย่างเท่าเทียมกับเด็กปกติ ซึ่งความสามารถที่เด่นของนักเรียนตาบอด คือ นักเรียนตาบอดมีความสามารถในการฟังสูง และมีความคิดริเริ่มสูงด้วย (Halpin อ้างถึงใน ชูชีพ อ่อนโคกสูง 2527:116) และในการตอบปัญหาทางวิชาการต้องใช้ความสามารถทางการฟังสูง และอาศัยความจำเป็นส่วนใหญ่ จึงอาจเป็นผลให้นักเรียนตาบอดสามารถเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรประเภทนี้ สำหรับกิจกรรมนันทนาการหรือนครี ก็เป็นศิลปะที่นักเรียนตาบอดสามารถเข้าถึงได้มากที่สุด เนื่องจากต้องใช้การฟังเสียงและจำโน้ตเป็นส่วนใหญ่ (กองการศึกษาพิเศษ 2523:24) อย่างไรก็ตามก็ควรจะมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ ให้กับนักเรียนตาบอดอย่างสม่ำเสมอ และถ้าเด็กได้รับการแนะนำดีพอ เด็กจะสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้เกือบทุกอย่าง เช่น วาดน้ำ เต้นรำ เล่นกีฬาได้หลายชนิด (สุภาณี สนธิรัตน์ ม.ป.ป.:345) และสุวิมล ตั้งสัจพจน์ (2521-2522) ได้พยายามสร้างแบบทดสอบสมรรถภาพทางกายสำหรับนักเรียนตาบอด เพราะเห็นว่ามียุทธศาสตร์ในการส่งเสริมด้านสุขภาพ ร่างกาย การเคลื่อนไหว การปรับตัวทางสังคม และมีวุฒิภาวะมากขึ้นตลอดจนทำให้เกิดความมั่นใจในตนเอง ซึ่งเป็นข้อคุณธรรมที่ครูผู้สอนเห็นว่า ควรปลูกฝังให้นักเรียนตาบอดมากที่สุด ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรสำหรับนักเรียนตาบอดเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง และข้อควรคำนึงในการจัดกิจกรรมก็คือ ให้เขาทำกิจกรรมด้วยตนเอง เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้กิจกรรมทางสังคมด้วยตนเองให้มากที่สุด (Lowenfeld 1972:256)

เพราะเป็นการฝึกให้นักเรียนตามความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี อีกทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมของนักเรียนตามอคติในการที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมต่อไป

2.5 ด้านการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการจัดการเรียนการสอน จัดในรูปแบบของชั้นปกติเรียนร่วมและบางเวลาได้รับความช่วยเหลือจากครูพิเศษ ซึ่งเป็นรูปแบบการขยายบริการทางการศึกษาให้แก่เด็กเรียนตามอคติทางหนึ่งที่เสียค่าใช้จ่ายน้อยและได้ผลดีในด้านของสังคม เนื่องจากเด็กได้มีโอกาสใช้ชีวิตร่วมกับคนปกติ (วิจิตร ระวังงศ์ 2523-2524:56) สำหรับวิธีการสอน ใช้การสอนพร้อมกันทั้งห้อง และเมื่อเรียนจบแล้วครูจะทบทวนให้เป็นพิเศษ และมีการเปิดโอกาสให้เด็กได้ซักถามและแสดงความคิดเห็นด้วย ซึ่งวิธีการสอนของครูเป็นหัวใจสำคัญสำหรับนักเรียนตามอคติ และครูควรคำนึงถึงว่าการจัดโปรแกรมการศึกษาสำหรับนักเรียนตามอคติแตกต่างจากการเห็นไปสู่การได้ยิน สัมผัส และเคลื่อนไหวให้มากที่สุด นอกจากนี้ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความเป็นรูปธรรมของสิ่งเร้า ความกลมกลืนสอดคล้องกันของคำอธิบายต่อประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมด้วย (Lowenfeld 1972:256) ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การสอนนักเรียนต้องคำนึงถึงสภาพความพิการของเด็กด้วย เพราะจะช่วยให้เด็กเรียนตามอคติสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี และสามารถพัฒนาความคิดความเข้าใจได้ใกล้เคียง หรือเท่าเทียมกับเด็กปกติด้วย ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดโดยใช้กิจกรรมหลาย ๆ วิธี ประกอบกัน แต่ก็ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมบางครั้งเท่านั้น ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับนักเรียนตามอคติควรให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อนในชั้นเรียนด้วยเสมอ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ เพื่อให้เด็กได้มีส่วนร่วมในสังคมและการเข้ากับเพื่อน แต่ครูต้องไม่คาดหวังว่านักเรียนตามอคติจะสามารถแสดงกิจกรรมต่าง ๆ ได้เท่าเทียมกับนักเรียนปกติ (ปสาสน์ กงตาล 2529:49) นอกจากนี้ ฅนิมวงษ์ ทัทิมประดับ (2521:78) ยังพบว่านักเรียนตามอคติต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมภายในชั้นเรียนร่วมกับนักเรียนปกติเช่นกัน ดังนั้นจึงควรสนับสนุนให้นักเรียนตามอคติได้เข้าร่วมกิจกรรมภายในชั้นเรียนให้มากที่สุด เพื่อเป็นการส่งเสริมสภาพทางสังคมของเด็ก พร้อมทั้งเป็นการปลูกฝังความเชื่อมั่นในตนเองให้แก่เด็กได้อีกด้วย สำหรับวิชาที่เป็นปัญหามากที่สุดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็คือวิชาศิลปะศึกษา และวิชาพลศึกษา ซึ่งเป็นวิชาภาคปฏิบัติ เพราะนักเรียนตามอคติร่วมกิจกรรมได้บางกิจกรรมเท่านั้น ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงควรมีการตัดแปลงจากการเห็นไปสู่การสัมผัสและการเคลื่อนไหวให้มากที่สุด เช่นวิชาศิลปะศึกษา ก็อาจใช้การปั้น การปะติด แทนการวาดภาพหรือ

ระบายสี ส่วนวิชาพลศึกษา ก็ควรจัดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่สามารถปฏิบัติได้ เช่น การยกน้ำหนัก การบริหารร่างกาย ยิมนาสติก หรือฟุตบอลมีเสียง เป็นต้น ซึ่งควรจัดให้มีการยืดหยุ่นบ้างสำหรับนักเรียนตาบอด สำหรับปัญหาด้านการเรียนการสอนของครูผู้สอนคือขาดความรู้ และเทคนิคในการสอนนักเรียนตาบอด ซึ่งแนวทางในการแก้ปัญหาก็คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการอบรม สัมมนา โดยให้ความรู้ในการสอนนักเรียนตาบอดที่เข้าเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถนำไปปฏิบัติการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น สำหรับการยอมรับและอนุญาตให้เปิดชั้นเรียนร่วมขึ้นภายในโรงเรียนพบว่า ผู้บริหารได้ให้การสนับสนุนแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ และคิดว่าเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของทางโรงเรียนด้วย เนื่องจากภูมิลาเนาของนักเรียนตาบอดอยู่ใกล้บริเวณที่โรงเรียนตั้งอยู่นอกจากนี้ครูผู้สอนส่วนใหญ่ก็มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนตาบอดเรียนร่วมด้วย และต้องการเปิดโอกาสให้นักเรียนตาบอดได้รับการศึกษามากขึ้น และสามารถเรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ดี

2.6 ด้านสื่อการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่า สื่อการเรียนการสอนที่มีบริการภายในโรงเรียนมากที่สุด คือหนังสือประกอบการเรียนที่เป็นอักษรเบรลล์ แต่ก็ยังไม่เพียงพอแก่ความต้องการ และจะเห็นได้ว่า สื่อการเรียนการสอนทุกประเภทสำหรับนักเรียนตาบอดที่มีบริการตามโรงเรียนต่าง ๆ ยังไม่เพียงพอแก่ความต้องการเช่นกัน ทั้งที่ได้รับงบประมาณจากทางโรงเรียนเป็นบางส่วนและบางส่วนได้จากมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย แต่งบประมาณที่ได้รับก็ยังไม่เพียงพอ อาจเป็นเพราะ ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาให้เด็กพิการแต่ละประเภทสูงกว่าเด็กปกติ (เอกสารสำนักนายกรัฐมนตรี (2520:24) และรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้การศึกษาศึกษาพิเศษด้วยอัตราเพิ่มที่ยังต่ำกว่ารายจ่าย ซึ่งค่าใช้จ่ายรายหัวของเด็กพิการสูงกว่าเด็กปกติประมาณ 8 เท่า (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2527:56) เมื่อมีงบประมาณไม่พอจึงมีผลต่อการจัดหาสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ ทำให้ไม่เพียงพอตามไปด้วย ดังนั้นแนวทางในการแก้ไขก็คือ ผู้บริหารแต่ละแห่งควรหาการสนับสนุนทางการเงินจากแหล่งอื่น ๆ ตามโอกาสและความเหมาะสม สำหรับสื่อการสอนที่ครูจำเป็นต้องใช้ในห้องเรียน ก็ควรจะใช้ประโยชน์จากวัสดุในท้องถิ่น และวัสดุราคาถูก เพื่อนำมาดัดแปลงและปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนให้แก่นักเรียนตาบอด นอกจากนี้ อาจขอความร่วมมือจากผู้ปกครองเท่าที่จะสามารถช่วยได้ สำหรับปัญหาของครูผู้สอนในการสร้าง และใช้สื่อการเรียนการสอนก็คือ ครูไม่มีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคในการสร้างและใช้สื่อการสอน ซึ่งแนวทางในการแก้ไขก็คือ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการฝึกอบรมความรู้ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน รวมทั้งเทคนิคในการสร้างสื่อการเรียนการสอนด้วยวัสดุในท้องถิ่นและวัสดุราคาถูกด้วย เพื่อช่วยให้มีสื่อการเรียนการสอนบริการแก่นักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนปกติได้มากขึ้น.

2.7 ด้านการวัดผลและประเมินผล

ผลการวิจัยพบว่า เกณฑ์ในการวัดผลสำหรับนักเรียนตาบอดใช้เกณฑ์เดียวกับนักเรียนปกติ ส่วนวิธีการวัดผลนั้น ใช้การทดสอบข้อเขียน ซึ่งครูผู้สอนส่วนใหญ่ประสบปัญหาเรื่องเวลาในการทดสอบ เพราะนักเรียนตาบอดใช้เวลาในการทดสอบมากกว่านักเรียนปกติ เนื่องจากการทดสอบต้องแปลกันตัวต่อตัวด้วยภาษาพูด และทีละข้อทำให้เสียเวลามาก ซึ่ง สุภาณี สนธิรัตน์ (ม.ป.ป.:350) พบว่าคัดแปลงแบบทดสอบด้วยภาษาพูดสำหรับนักเรียนตาบอดต้องใช้เวลาเป็น 3 เท่าของเวลาที่ใช้ในการทดสอบนักเรียนปกติ ดังนั้นข้อเสนอแนะก็คือ ควรใช้ข้อทดสอบเดียวกันกับนักเรียนปกติ แต่ข้อทดสอบนั้นควรจัดทำเป็นอักษรเบรลล์โดยเฉพาะ และควรมีการยืดหยุ่นในเรื่องเวลาของการทดสอบบ้าง นอกจากนี้การใช้ข้อสอบที่เป็นอักษรเบรลล์โดยเฉพาะ สามารถช่วยให้นักเรียนตาบอดมีสมาธิในการทำข้อสอบมากขึ้นอีกด้วย สำหรับปัญหาการวัดผลของครูผู้สอนคือ ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องไม่เต็มที่เท่าใดนัก ซึ่งอาจเป็นผลมาจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบต่อนักเรียนปกติมากเกินไป ซึ่งแนวทางในการแก้ไขก็คือ ควรมีการประชุมปรึกษาหารือระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และปรับปรุงแก้ไขการทำงานด้านการวัดผลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สำหรับการประเมินผลทางด้านพฤติกรรมและสังคมของนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนปกติพบว่าอยู่ในเกณฑ์ดี ดังนั้นจึงควรสนับสนุนให้นักเรียนตาบอดได้มีโอกาสในการเรียนรู้ชีวิตในสังคมของคนปกติมากขึ้น เพื่อเขาจะได้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข นอกจากนี้ ผู้บริหารและครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังเห็นว่า การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ ประสบความสำเร็จ เนื่องจากนักเรียนตาบอดสามารถเรียนร่วมกับนักเรียนปกติได้อย่างมีปัญหาน้อยมาก และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมของคนปกติได้ ทั้งการเรียนร่วมยังได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายมากขึ้นอีกด้วย

3. สภาพทางสังคมของนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ

3.1 ด้านความสัมพันธ์กับครูผู้สอน

ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนและนักเรียนตาบอดมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

และครูผู้สอนปฏิบัติต่อนักเรียนตาบอดในชั้นเรียนแตกต่างจากนักเรียนปกติ โดยปฏิบัติตามสภาพความพิการของเด็ก เนื่องจากนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนปกติมีความพิการ 2 ประเภท คือ ตาบอดสนิท และมองเห็นเลือนลาง และบางคนก็มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพบางอย่างซ้ำซ้อนฉะนั้นการปฏิบัติต่อนักเรียนตาบอดจำเป็นต้องปฏิบัติตามสภาพความพิการของเด็กด้วย เพราะเด็กพิการแต่ละคนมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น นักเรียนที่ตามองเห็นเลือนลาง ครูผู้สอนต้องจัดให้เด็กนั่งอยู่ใกล้กระดานดำ หรือสื่อการเรียนการสอนอื่น ๆ และต้องเขียนกระดานให้ตัวโต และนั่งในที่ ๆ มีแสงสว่างมากพอ (ซูซีฟ อ่อน โลกสูง 2527:122) แต่สำหรับนักเรียนที่ตาบอดสนิท ไม่ต้องปฏิบัติเช่นเดียวกันกับนักเรียนที่ตามองเห็นเลือนลาง ดังนั้น การปฏิบัติของครูผู้สอนต่อนักเรียนตาบอดควรคำนึงถึงสภาพความพิการของเด็กด้วย เพื่อช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ทางด้านการศึกษา และสังคมได้ดียิ่งขึ้น สำหรับด้านความต้องการของนักเรียนตาบอด พบว่า นักเรียนตาบอดต้องการให้ครูผู้สอนเอาใจใส่เป็นพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถนิมวงศ์ ทัทิมประดับ (2521:78) ซึ่งพบว่านักเรียนตาบอดส่วนใหญ่ต้องการให้ครูผู้สอนรักและเอาใจใส่ตน สำหรับการต้องการความช่วยเหลือ พบว่านักเรียนตาบอดต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษจากครูผู้สอน โดยเฉพาะในเรื่องการเรียน แต่ก็อยากให้การปฏิบัติต่อเขาเหมือนกับนักเรียนปกติคนอื่น ๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่านักเรียนตาบอดต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษในเรื่องการเรียน แต่ก็ไม่อยากให้การปฏิบัติต่อเขามากเกินไปจนผิดปกติไปจากนักเรียนคนอื่น ๆ ดังนั้นครูผู้สอนควรคำนึงถึงความต้องการของนักเรียนตาบอดด้วย นอกจากนี้ครูผู้สอนและนักเรียนตาบอดยังมีความคิดเห็นตรงกันว่า ใ้ให้มีการปรึกษาหารือและซักถามในเรื่องการเรียนร่วมกัน จะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ของครูผู้สอนและนักเรียนตาบอดจะเป็นไปในรูปแบบของการเรียนมากกว่าด้านสังคมอื่น ๆ สำหรับความเข้าใจของครูผู้สอนที่มีต่อนักเรียนตาบอดนั้น ครูผู้สอนเข้าใจว่านักเรียนตาบอดมีความแตกต่างจากนักเรียนปกติในบางด้านตามลักษณะทั่วไปของเด็กพิเศษ คือ มีความแตกต่างในด้าน อารมณ์ สังคม ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ครูผู้สอนควรเน้นให้นักเรียนตาบอดได้ช่วยเหลือตนเองให้มาก เพื่อจะได้สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมปกติได้อย่างมีปัญหาน้อยที่สุด

3.2 ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน

ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์กับเพื่อน ของนักเรียนตาบอด มีลักษณะเป็นกันเอง และสนิทสนมกันมาก นักเรียนตาบอดชอบเล่นกับเพื่อนปกติและเพื่อนตาบอด และเมื่อย้อนอกเวลาเรียน นักเรียนตาบอดชอบอยู่กับเพื่อนปกติ และเพื่อนสนิทที่เป็นเพื่อนปกติ เช่นเดียวกัน

นักเรียนตาบอดชอบเล่นเป็นกลุ่มเล็ก ๆ 2-5 คน ขณะที่เล่นกับเพื่อนมีลักษณะสนุกสนานว่า เร็ง นักเรียนตาบอดไม่เคยถูกเพื่อนล้อเลียน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติต่อเพื่อนตาบอด บุคคลที่อยู่ใกล้ชิด ตัวเขาไม่ควรพูดถึงปมด้อยของนักเรียนตาบอด และควรหลีกเลี่ยงการนำนักเรียนตาบอดไปเปรียบเทียบกับนักเรียนปกติด้วย สำหรับความรู้สึกของนักเรียนตาบอดที่มีต่อเพื่อนปกติ พบว่านักเรียนตาบอดมีความรู้สึกหวังดีต่อนักเรียนปกติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มัทริยา หังทอง (2518 อ้างถึงในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2528:10) พบว่า นักเรียนตาบอด ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อบุคคลใกล้ชิดในทางที่ดี นอกจากนี้ยังสามารถปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อน ๆ ได้ดีอีกด้วย

ด้านความรู้สึกของนักเรียนปกติในชั้นเรียนร่วม นักเรียนปกติมีความรู้สึก เห็นอกเห็นใจนักเรียนตาบอด และอยากช่วยเหลือเพื่อนตาบอด ซึ่งส่วนใหญ่ก็เคยช่วยเหลือด้านการเคลื่อนไหวและการเรียน โดยเต็มใจที่จะช่วยเหลือเอง ซึ่ง ซูซีฟ อ่อนโคกสูง (2527:122) กล่าวว่า ครูควรพยายามไม่ให้นักเรียนปกติช่วยเหลือนักเรียนตาบอดมากเกินไป เพราะจะทำให้นักเรียนตาบอดขาดอิสระ และไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ดังนั้นครูผู้สอนควรพยายามให้นักเรียนตาบอดช่วยเหลือตัวเองให้มากที่สุด ซึ่งจะเป็นผลทำให้เด็กสามารถเรียนรู้การปรับตัว ได้ดียิ่งขึ้น สำหรับความรู้สึกของนักเรียนปกติที่มีต่อนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในชั้น คือ มีความพอใจ เพราะอยากเห็นนักเรียนตาบอดมีโอกาสทางการศึกษามากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภรณ์ สุรบถ (2504 อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2528:10) ซึ่งพบว่าทัศนคติที่นักเรียนปกติมีต่อนักเรียนตาบอดนั้น ส่วนใหญ่เป็นทัศนคติที่ดีในด้านความรู้ทั่วไป มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนร่วมกัน และทางด้านสังคมด้วย ดังนั้นจะเห็นได้ว่านักเรียนปกติส่วนใหญ่มีความรู้สึกต่อนักเรียนตาบอดในทางที่ดี และต้องการให้นักเรียนตาบอดเข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนเดียวกัน อีกด้วย เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนตาบอดได้มีโอกาสทางการศึกษามากขึ้น และได้มีโอกาสที่จะเรียนรู้ชีวิตในสังคมของคนปกติด้วย

3.3 สภาพทางสังคมด้านอื่น ๆ

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนตาบอดสามารถแสดงความคิดเห็นในการทำงานกลุ่ม และสามารถควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัยได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนตาบอดมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมของคนปกติได้ดี เช่น ในการทำงานกลุ่มก็มีการแสดงความคิดเห็นร่วมกับนักเรียนปกติ และในด้านการรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน นักเรียนตาบอดก็

สามารถควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัยได้ และนักเรียนตาบอดก็ชอบที่จะเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ ซึ่งความรู้สึกของนักเรียนตาบอดเมื่อเข้าเรียนร่วมนั้นพบว่ารู้สึกตื่นเต้นและดีใจ เป็นเพราะตื่นเต้นที่จะได้เผชิญกับสภาพแวดล้อมและสังคมใหม่ ๆ ที่ต้องสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น และดีใจเมื่อสังคมได้ให้โอกาสแก่เขามากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทางการศึกษา หรือสังคม สำหรับด้านการสอนของครู นักเรียนตาบอดมีความเห็นว่าต้องการให้ครู สอนโดยอธิบายทบทเรียนมาก ๆ ซึ่งเป็นวิธีการสอนที่นักเรียนต้องอาศัยการฟังเป็นส่วนใหญ่ รวมทั้งเป็นวิธีการสอนที่เหมาะสมสำหรับความพิการของเด็กด้วย ดังนั้นครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงวิธีการสอนที่เหมาะสมกับสภาพความพิการของเด็กด้วย เพื่อให้เด็กเรียนตาบอดสามารถเรียนรู้ได้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนปกติดังต่อไปนี้

1. การจัดการศึกษาพิเศษในรูปแบบที่ไม่ได้จัดให้เด็กพิการเรียนร่วม จากการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักเรียนในโรงเรียนที่เปิดสอนเด็กพิการโดยเฉพาะแต่ละประเภทมีค่าใช้จ่ายสูงกว่านักเรียนปกติถึง 8 เท่า ดังนั้นหากรัฐขยายการศึกษาทางด้านนี้จำเป็นต้องอาศัยงบประมาณเป็นจำนวนมาก ข้อเสนอแนะก็คือ รัฐควรเน้นการจัดการศึกษาพิเศษในรูปแบบของการเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ ซึ่งจะช่วยให้เด็กพิการมีโอกาสดำเนินการศึกษาอย่างทั่วถึง สามารถปรับตัวและดำรงชีวิตร่วมกับสังคมปกติได้ และยังสามารถช่วยลดภาระของรัฐทางด้านงบประมาณอีกด้วย

2. บุคลากร ควรสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมครูแต่ละประเภททั้งในและนอกประเทศ เพื่อให้มีจำนวนครูเฉพาะทางการศึกษาพิเศษมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อการสอนในปัจจุบัน และการจัดการสอนที่จะมีการขยายตัวในอนาคต และรัฐควรส่งเสริมและจัดให้มีครูการศึกษาพิเศษให้กับโรงเรียนที่มีนักเรียนตาบอดเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ และถือเป็นโครงการหรือนโยบายที่จะต้องจัดให้ทั้งเมืองหลวงและในชนบท

3. หลักสูตร ควรจัดให้มีการยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับสภาพความพิการของเด็กและควรมีการเน้นการฝึกทักษะทางการช่วยเหลือตนเอง ด้านสังคมและอาชีพให้มากขึ้น

4. สื่อการเรียนการสอน ควรจัดทำโครงการผลิตสื่อการเรียนที่จำเป็นต้องใช้ในการเรียนการสอนขึ้น ซึ่งอาจผลิต คัดแปลง และปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนให้แก่เด็กพิการ

และครูผู้สอน โดยใช้ประโยชน์จากวัสดุในห้องเรียนและวัสดุราคาถูก

5. การส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง ควรมีการจัดอบรมและให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดี และยอมรับสภาพความพิการ ข้อจำกัด และความสามารถของบุตรหลานที่พิการของตนดีขึ้น รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนมากขึ้นด้วย

6. การสนับสนุนให้เอกชนหรือมูลนิธิมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพิเศษ รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรสนับสนุนให้เอกชนหรือมูลนิธิเข้ามาร่วมลงทุน และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนปกติมากขึ้น

7. โครงการประชาสัมพันธ์ จัดโครงการประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลด้านการศึกษาพิเศษ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น สิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น เพื่อให้ชุมชนเข้าใจและให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรมีการวิจัยในเชิงทดลอง ในรูปแบบของการนำนวัตกรรมทางการศึกษาที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมาใช้กับนักเรียนตาบอด เช่น บทเรียนสำเร็จรูป หรือคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาเฉพาะกรณีของนักเรียนตาบอด ซึ่งจะทำได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนตาบอดมากยิ่งขึ้นและยังเป็นการช่วยแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ เช่น การเรียน ส่วนตัวของนักเรียนตาบอดเป็นรายบุคคลด้วย